

Kateřina JIROUTOVÁ, *Křest v myšlení raně novověkého měšťana*, České Budějovice 2009 (= diplomová práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 97 s. + přílohy.

Posudek vedoucího diplomové práce

Dějiny českých a moravských raně novověkých měst byly v minulých desetiletích doménou správních, hospodářských a sociálních dějin. Naopak antropologické přístupy se tomuto prostředí až na některé výjimky stále úspěšně vyhýbají. Platí to také pro výzkumy životních cyklů a přechodových rituálů raně novověkých měšťanů, měšťanek a dalších obyvatel měst, jež se naopak staly jedním klíčových témat antropologických výzkumů především ve šlechtickém a také ve venkovském prostředí. Z tohoto důvodu dostala Kateřina Jiroutová za úkol věnovat se významu, vnímání a reflexi křtů v měšťanském prostředí. Mohla tak navázat na svou bakalářskou práci, jež se zabývala problematikou křtů na příkladu měšťanských rodinných kronik a pamětí.

Oproti své předchozí kvalifikační práci ale Kateřina Jiroutová rozšířila heuristickou základnu své práce, když se kromě zmiňovaných rodinných kronik či dalších osobních pramenů snažila využít rovněž náboženské polemiky věnované zmiňovanému tématu a také matriky; z mnoha dochovaných si vybrala matriku oddaných a pokřtěných z Českého Krumlova z let 1661-1699. Naznačenému heuristickému záběru v podstatě odpovídá také členění předkládané diplomové práce, jejíž druhá kapitola rekapituluje výpovědní hodnotu všech tří právě zmíněných pramenů, tedy matrik(y), rodinných kronik a pamětí a náboženských polemik. Interpretacním jádrem práce pak je třetí a čtvrtá kapitola představující křest jako církevní a společenskou událost v životě raně novověkých měšťanů.

V první kapitole diplomantka prokázala přehled a dobrou znalost zejména domácí literatury ke zkoumané problematice, kterou se pokusila zasadit do kontextu historicko-antropologických výzkumů. V dalším výkladu ale bohužel zůstala uvedenému metodickému přístupu mnohdy dlužna a získané poznatky spíše jen popsala. Nejvíce se to projevilo v kapitole věnované křtům v Českém Krumlově na sklonku 17. století. Databázi údajů, jež se poté objevily v několika desítkách tabulek umístěných v cenných přílohách diplomové práce, bohužel nedokázala využít při analytickém výkladu, v němž by se tyto údaje pokusila interpretovat. Za podrobnější rozbor by zcela jistě stála zejména (na s. 31 zmiňovaná) skupina významných českokrumlovských měšťanů a měšťanek, kteří se v roli kmotrů a kmoter vyskytovali nejčastěji. Zatímco jejich jména musí čtenář pracně hledat v tabulkách (samotný text prá-

ce je neuvádí), odpověď na otázku, zda se jednalo o lokální politické, ekonomické či intelektuální elity nebo nakolik se mezi nimi objevovali vrchnostensí úředníci v práci nenajde vůbec. Stejně tak i v dalších kapitolách věnovaných osobním pramenům a náboženským polemikám ulpívá výklad mnohdy na povrchu.

Výpovědní hodnota všech studovaných pramenů se měla prolnout ve dvou klíčových kapitolách věnovaných křtu jako církevní a společenské události. První z nich si sice zaslouží ocenění pro snahu odlišit průběh křtu a funkci jednotlivých úkonů v katolickém, luterském a českobratrském prostředí, ale jinak zůstal její výklad hodně závislý na poznatcích Miroslavy Melkesové, která se zabývala průběhem křtu ve venkovském prostředí. Bohužel také druhá kapitola věnovaná sociální roli křtu a kmotrů prozrazuje jen velmi málo o křtu v myšlení raně novověkého měšťana. Diplomantka zde málo pracovala s výpovědí pramenů, které představila v předchozím textu, a spíše než sociální praxi kmotrovství v raně novověkých městech dala slovo (církevním) normám věnujícím pozornost křtu.

Diplomantce se ke studovanému tématu podařilo shromáždit zajímavé spektrum pramenů s rozmanitou výpovědní hodnotou. Přestože jejich vyhodnocení věnovala nemalé množství práce, nad snahou o interpretace získaných poznatků převažuje popisnost výkladu; toto tvrzení platí zejména v případě studované českokrumlovské matriky.

Diplomovou práci Kateřiny Jiroutové doporučuji k obhajobě, ale vzhledem k uvedeným nedostatkům ji hodnotím stupněm velmi dobře.

Jindřichův Hradec, 9. června 2009

PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.